

עין משפט
גר מצוה

קג:

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

מסורת הש"ס

6) יבמות ק"ח: ג"ע לו.
ול"ל דתנן, 8) יבמות
ק"ח: וסופתא דיתובת
פ"ד, 9) ומהרה"ט:
ד) ר"ל מ"י, ה) ג"מ ט"ו,
ו) ע"ן תמשי' ש"מ מה
שכמנ' דביטור וכו'.

תורה אור הלשם

1. נפש כי חטאת וקיעלה
מעל בין וכחש בעמיתו
בפקדון או בתשומת יד
או בגזל או עשק את
עמיתו: ויקרא ה כא
2. או קצת אבדה וכחש
בה וישבע על שקר על
אחת מכל אשר יעשה
האדם לחטאת בקדוש:
ויקרא ה כב
3. עליו לשקו' ושלם אתו
בראשו והמשפטי יקפו
עליו לאשר הוא לו
יתנו ביום אשמתו:
ויקרא ה כד

הנהגות הב"ח

8) נ"י ול"טו יודע מאיזה
וי"ו לא ז' הדרן: (ז) ש"ס
ממונה למרה אבל גול:

גליון הש"ס

נ"ב תקנה גזולה התקנו.
כ"י ששנות ד' מה ע"ה
ט"ק ד"ה גדולת:

הרי זה משלם חומש על חומש של חומש דחומש ראשון
נעשה ק"ן: עד שימטענו כו'. שאם חזר ונתן לו חומש ראשון
ונשבע על השני והודה משלם חומשו וחומשו של חומש שני וכן
לעולם עד שימטענו הק"ן של חומש שלא יכפור לו שיהיה פרוטה:

או עשק את עמיתו. שכן ש"כ:
שחומש יד. הלאה: ג"ב' לא נשבע.

לא נבעי להולך אחרי עד דלמי
לדיה: עד שישלם לכל אחד. דהשנה
לדיה בעינן ולא קני במניח לפניו
ולמר מי שהוא שלו יעלנה: מניח
גוינה. ולא נבעי לאמטוי לדיה
וכני במניח לפניו שהרי הבעלים של
הוא: לעולם רבי עקיבא. כ"רע
מעיקרא מהדרין לאוקמי משום
דכולוהי מנאי סתמתאה אליבא דר"ע
סתם כדאמר גללו בן הגמגמן
(פ"הדרין דף פ"א): עבוד רבנן סקנפא.
תקנת השב"ס. והכא דמסקפא ליה
תקני להו במניח דמניח עבוד
תקנתו גבי גזול ונשבע והודה ואין
הגזול כאן דלע"פ דכתיב לאשר הוא
לו תקון רבנן דנמכייה לשליח בית
דין ויהא תחת ידם עד שיבא גזול
לעולתו: דקא מהדר ממונה למריה.
לאחר זמן יחזירו בית דין: לא
נחלקו על שלקת. דיון דליכא איסורא
קני ליה כתיב דלא כתיב לאשר הוא
לו אלא נמקוס שמטא דבעי כפריה:
מה לי לוקח כו'. הרי נשבע לשקר
ואשבעת שקר כתיב לאשר הוא לו
בין אגול בין אשטמת יד דנתייר
אתא לדיה: מנא דהקדא אחד פליג
אדר' שמעון בן אלעזר: רבי טרפון
היא. ממני' דקמי' נשבע דלי ר"ע
אפילו לא נשבע נמי: ור' טרפון מכדי
כו'. אמתימין פ"ך דלמר נשבע אין
לא נשבע לא ואוקימנא כ"ר ערפון:
לא סניא דלא הודה. דכפרה והשגנו
דקרא אהודה כתיב דמכי' בגזול הגז
והמודו את מטאסו וגו' (במדכ"ה):
שכבר

הרי זה משלם חומש על חומש על חומש עד שימטענו
הק"ן משהו פרוטה יוכן בפקדון שנאמר י' (או)
בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את
עמיתו י' או מצא אבדה וכחש בה ונשבע על
שקר: הרי זה משלם ק"ן וחומש ואשם:
ג"ב' נשבע לו אין י' לא נשבע לו לא מני
לא רבי טרפון ולא רבי עקיבא ו' דתניא גול
אחד מחמשה ואינו יודע 6) איזה מהן וכל אחד
אומר אותו גול מניח גזילה ומסתלק
דברי רבי טרפון ר"ע אומר הלא זו דרך
מוציאתו מידי עבירה עד שישלם גזילה לכל
אחד (ואחד) מני אי ר"ט א"ע"ג דאישתבע
אמר מניח גזילה בנייהם ומסתלק אי רבי
עקיבא א"ע"ג דלא אישתבע אמר עד שישלם
גזילה לכל אחד ואחד לעולם רבי עקיבא
הוא וכי קאמר רבי עקיבא עד שישלם גזילה
לכל אחד ואחד היכא דאישתבע הוא דקאמר
מאי טעמא דאמר קרא 3) לאשר הוא לו יתנו
ביום אשמתו ורבי טרפון א"ע"ג דאישתבע
עבוד רבנן תקנתא דתניא ר' אלעזר ברבי
צדוק אומר 4) תקנה גדולה התקינו שאם
היתה הוצאה יתירה על הק"ן משלם ק"ן
וחומש לבית דין ומביא אשמו ומתכפר לו
ור' עקיבא כי עבוד רבנן תקנתא היכא דידע
למאן גזילה דקא מהדר ליה ממונה למריה
וי גול אחד מחמשה דלא ידע למאן גזילה
דלא הדר ממונה למריה לא עבוד רבנן
תקנתא מתיב רב הונא בר יהודה 5) א"ר
שמעון בן אלעזר לא נחלקו רבי טרפון ורבי
עקיבא על שלקת אחד מחמשה ואינו יודע
מאיזה מהן לקח ישמניח דמי מקח בנייהם
ומסתלק על מה נחלקו שגול אחד מחמשה

בני אדם ואינו יודע מאיזה מהן גול שר' טרפון אומר מניח דמי גזילה בנייהם
ומסתלק ורבי עקיבא אומר אין לו תקנה עד שישלם גזילה לכל אחד ואחד ואי
שלקא דעתך דאישתבע 7) מה לי לקח מה לי גול ועוד מתיב רבא מעשה
בחסיד אחד שלקח משני בני אדם ולא היה יודע מאיזה מהן לקח ובא
לפני רבי טרפון אמר לו הנח דמי מקחך בנייהם והסתלק בא לפני רבי עקיבא
אמר לו 8) אין לך תקנה עד שתשלם לכל אחד ואחד ואי שלקא דעתך
דמישתבע חסיד מי מישתבע בשיקרא וכי תימא דמישתבע והדר הוי חסיד
והא 9) כל היכא דאמרינן מעשה בחסיד אחד או רבי יהודה בן בכא או רבי
יהודה ברבי אילעאי ורבי יהודה בן בכא ורבי יהודה ברבי אילעאי חסידים
דמעיקרא הוו אלא לעולם ר' טרפון היא ומודה ר' טרפון היכא דאישתבע מאי
טעמא דאמר קרא לאשר הוא לו יתנו ביום אשמתו ורבי עקיבא 10) דאמר
א"ע"ג דלא מישתבע קנים ור' טרפון מכדי היכא דמישתבע לא סניא דלא הודה
מאי איריא ונשבע אפילו בלא שבועה נמי דתניא 6) מודה רבי טרפון 3) באומר
לשנים גזלתי אחד מכם מנה ואינו יודע איזה מכם נתן לזה מנה ולזה מנה
שכבר

לאשמועינן כשצ"ד קרוב טוב יתיר להניח כדס ועוד י"ל דדאי מנלל תני תקנתא ממני' שמע מינה
דליכא תקנתא כלל נשבע דוקא מוקי לה כ"רע ולא כ"ר טרפון דאית ליה תקנתא ור"ע לית ליה תקנתא אפילו בגזל מאחד היכא
נשבע והא דקאמר ר"ע כי עבוד רבנן תקנתא היכא דידע כו' לדבריו דר' טרפון קאמר כלומר לדידי לית ליה תקנתא כלל נשבע אלא
אפילו לדיך דאית לך דרבי אלעזר כ"ר דקו אפילו נשבע אחתי איכא למימר הני מיילי היכא דידע למאן גול: כל היכא דנשבע א"א בני
דלאו הודה. וכיון שאודה מסתמא ב"ל נללתי ידי שמים כיון שלא תבעוהו וה"נ דר"ך להולכו למדי כי היכי דלר"ך ליתן מנה לכל אחד ואחד:
שכבר

מניח גזילה בנייהם ובסתלק. נפרק המפקד (כ"מ ט): מוקי לה דלאו
דוקא בנייהם דשקלי להו כולוהי ואולי אלא ייחא עד שימכור
הדגנ מי הם העולים: דר"ר רבי טרפון. ואפילו לרב הונא
ולרב יהודה דאמרי בהגזול נפרק (לקמן דף ק"ח). גבי מנה לי בידך

והלא אומר איני יודע חייב דשמה
וברי גבי עדיף ומפקינן ממונה הכא
מדוד דאין דר"ך לשלם לכל אחד דלא
לדידה נמי ש"כ דאמרי משקרין
שנדודו לא גול אלא האחד הלך
כרי דידהו לא חשיב לגבי שמה
נתנו ורבי יוחנן דאמרי הכס פטור
דלאו גבי עדיף אלא מוקמינן ממונה
בזכות מריה מנו סברי הכא אפילו
כרבי עקיבא דאמר עד שישלם גזילה
לכל אחד ואחד דהכא מיהא מנה
מורה דאית ליה לשלמי אגל הכס
לא מודי מידי: לעולם ר"ע.
משום הכי מוקי פלוגתייהו נשבע
וכ"רע ולא מוקי לה כשלא נשבע
ומיחי כ"ר ערפון משום דככל דותמא
מהדרי לאוקמי ממני' כ"ר עקיבא
כדלשכתן כסוף השוכר את האומינן
(כ"מ דף סב). דפרין אי הכי קמה לה
מתמי' דלא כרבי עקיבא:

ורבי טרפון א"ע"ג נשבע עבוד

רבנן תקנתא ב"י. תימה
דמשמע הא אין הולאת הדרן יתירה
מוליכה אחרי' למדי ואמאי והאמר
ר' טרפון מניח גזילה בנייהם ומסתלק
וכ"מ ה' בני אדם היינו הולאה
מרוצה על הק"ן הא בשנים נמי
קמי' לקמן בכרייתא דהקדא ושמה
השתא אכתי לא שמיע ליה ומיחי
תימה כיון דמודה ר"א היכא דאין
הולאה יתירה אמאי קאמר ר"ע היא
כ"ר טרפון נמי אחתי דאפילו למאן
דמוקי לה כ"רע לא מיתוקמא מתנימין
אלא כיון הולאה יתירה וי"ל דמני'
איירי אפילו בהולאה יתירה שר"ך
להולך עד מדי כשאינו מונא צ"ד
עד מדי א"ע"ג דלא שכיח ולא נקט
מתנימין מדי אלא לפירושי דאפילו
בהולאה יתירה איירי ור"ך להולך
עד מדי או עד מקוס צ"ד א"ס י"ס
קריב יותר א"ע"ג דהולאה יתירה
עד שם ומנ"ה מתוקמא כ"רע ולא
כ"ר טרפון דל"ר טרפון אפילו כי אין
מונא צ"ד לעולם אין דר"ך לעשות
הולאה יתירה על הק"ן אלא מניח
כדו עד שמונא צ"ד נמקוס קריב
וא"מ מנלן דס"ל הכי לרבי ערפון
דלמא כשאיין צ"ד מודה וי"ל דסברא
הוא דאי הוה מר"ך הולכה למדי
כשאיין צ"ד כ"רע בגזל אחד מחמשה דלא
הוי סגי במסירה לצ"ד כיון דלא הדר
ממונה למריה אלא עד שישלם לכל
אחד ואחד והוה מנאי ר"א בן דקו
לאשמועינן רבותא שאם הולאה

יתירה עד צ"ד דמניח כדו אלא אחא
דליכא תקנתא כלל נשבע הלך דוקא
נשבע והא דקאמר ר"ע כי עבוד רבנן
אפילו לדיך דאית לך דרבי אלעזר כ"ר
דלאו הודה. וכיון שאודה מסתמא ב"ל
נללתי ידי שמים כיון שלא תבעוהו וה"נ
דר"ך להולכו למדי כי היכי דלר"ך ליתן
מנה לכל אחד ואחד:
שכבר

קבא א מ"י פ"י מה'י
גזילה הלכה כ"י סתם
ערפון ע"י:
ק"ב ב מ"י ס"ס הלכה י'
סתם ע"י:
ק"ב א מ"י ס"ס הלכה 6
ב ופרק 4 מהלכות
שנוטת הלכה ט ע סתם
לר"ן ר"מ:
ק"ב ד מ"י פ"י מה'י
גזילה הלכה ט סתם
ערפון ע"י טושי"פ ח"מ ט'
סתם ערפון 6:
ק"ב ה מ"י ס"ס הלכה 6
ט סתם ע"י טושי"פ
ח"מ ט' סתם ערפון 6:
ק"ב ו מ"י ס"ס הלכה 6
ט סתם ע"י טושי"פ
ח"מ ט' סתם ערפון 6:
ערפון ע"י טושי"פ ח"מ ט'
סתם ערפון 6:
ק"ב ח מ"י ס"ס הלכה 6
טושי"פ ע"י טושי"פ 6:
ק"ב ט מ"י ס"ס ערפון 6:
סתם ערפון 6:
ק"ב י מ"י פ"י מה'י
גזילה הלכה ט סתם
ערפון ע"י טושי"פ ח"מ ט'
סתם ערפון 6:
ק"ב כ מ"י ס"ס הלכה 6
טושי"פ ע"י טושי"פ 6:

מוסף רש"י

הרי זה משלם חומש
על חומש. הרי זה חומש
חומש על חומש. וכן
אם חזר ונתן לו חומש
לשני שבע עליו וחר
והכר ונשבע על חומש שני
וכתוב מוסף חומש על
חומש שני וכן לעולם עד
שימטענו הק"ן משלם
פרוטה. חומש שהוא
מחייב כגד וחזר וטפחו
ק"י ק"ן. עד ששאל
כסיתה שטפחו כסיתה
משהו פרוטה ב"ה וכו'.